

Nalazite se ovdje: [Naslovnica](#) ▶ [Kultura](#) ▶ [Film](#) ▶

CROLLYWOOD Zagreb igrao i Rim i Divlji zapad, a stizale su ekipe iz cijeloga svijeta

CROLLYWOOD Zagreb igrao i Rim i Divlji zapad, a stizale su ekipe iz cijeloga svijeta

Hrvatska, predvođena Jadran filmom kao rasadnikom ideja, potencijala i kadrova, bila je kao mali Hollywood

Autor: [Petra Orešković](#) 11/09/2023 u 13:00 h

IMDB

Dubrava, zagrebački kvart gdje je nekad odjekivala kreativna strast i filmska čarolija. Među zaboravljenim zgradama i prašnjavim spomenicima filmske povijesti, leži legenda koja nosi naziv **Jadran Film**. Nekad svjetlucau zvijezda hrvatske kinematografije, koja je sjala kroz mnoga desetljeća i stvarala remek-djela hrvatskog, ali i inozemnog filma. Danas je tek sjena svoje prošlosti, a nekoć je bio **'hrvatski Hollywood'**.

Ovaj je nadimak s pravom je pratio Jadran film, hrvatsku produkcijsku kuću odnosno filmski studio koji je do 90-ih bio jedan od najvećih i najpoznatijih filmskih studija u srednjoj Europi. Orson Welles, Meryl Streep, Jackie Chan, Richard Burton, Tom Selleck... Najveće filmske zvijezde surađivale su s Jadran filmom u njegovom zlatnom dobu. Danas – niti sjena onoga što je nekada bio.

Priča o Jadran filmu nekako je tipično hrvatska priča. Kako bi pjesma rekla: "sve imao pa izgubio". Nije čak ni iznenađujuća i šokantna jer kao da se takvi isti obrasci iznova i iznova ponavljaju i vrte. Ne samo u kulturi. Priču o Jadran filmu ispričat ćemo sjetno – kroz prisjećanje na tu slavnu povijest i **zlatno doba koje je moglo potrajati, ali nije**. Raspalo se skupa s Jugoslavijom, a u suvremenoj Hrvatskoj za umjetnost, sve se čini, malo tko uopće mari. Naš naum da prošetamo Jadran filmom nije bio moguć, naši su upiti nijemo odbačeni. No priča o Crolleywoodu je i tako odavno završena priča. Mi ćemo ju danas samo na tren oživjeti i prepričati kako je došlo do pada Jadran filma s filmskog trona.

Zlatno doba Jadran filma

Privlačili su stranu produkciju svjetske razine pa filmovima osvajali najprestižnije svjetske nagrade. Od nagrada na Cannesu pa sve do Oscara. Sve je to bilo [kad je Zagreb bio Hollywood](#). U tom zlatnom dobu, od 60-ih

do 90-ih, bio je Jadran film **najveći i najpoznatiji filmski studio ne samo u Jugoslaviji već u srednjoj Europi.**

U tom je razdoblju snimljeno 145 međunarodnih koprodukcija i 124 domaća filma. Samo u jednom desetljeću 'okrenulo' bi se 56 milijuna dolara. Paralelno se snimalo i po nekoliko filmova, a u studijima Jadran filma građene su kulise za Rim, Jeruzalem ili američki Divlji zapad.

Talijani, Španjolci, Česi, Rusi, Nijemci, Amerikanci.... Svi su oni dolazili snimati u Jadran film. Zašto baš Hrvatska, odnosno Jugoslavija, zašto baš Jadran film? Nakon Drugog svjetskog rata novac akumulirao u Americi, a porušena Europa bila je jeftinija za snimanje. SAD odlazi snimati prvo u Italiju, a Talijani su tražili zemlje koje bi njima bile pristupačnije. S obzirom da su cijene bile gotovo upola niže nego u Italiji ili Čehoslovačkoj, odluka je pala na Jadran film. Baš su zato **prve koprodukcije Jadran filma bili talijanski filmovi.** No pravi zamah dogodio se nakon 1962. kada je Orson Welles u Hrvatskoj snimio "Proces" Franza Kafke.

Kao kap vode na dlanu

Jugoslavija je prema inozemnim filmašima imala poseban odnos. Bili su svjesni za je film biznis. Dok su druge zemlje zahtijevale vize ili rigorozno pregledavale opremu, **Jugoslavija nije tražila nego je nudila** sve što je produkcijama potrebno.

U tom zlatnom dobu Jadran filma direktor je bio **Sulejman Kapić** koji je, kako se to spretno opisao Nacional, u vrijeme socijalizma razmišljao kapitalistički. Zato je u Hrvatskoj bilo jednostavnije i jeftinije snimiti film nego drugdje u Europi. Povoljno se spavalo u Esplanadi i novoizrađenom Intercontinentalu koji su uvijek vrvili filmskim ekipama. Činili su sve samo da se inozemni producenti osjećaju ugodno pa da za sobom povuku druge. **Branko Lustig** jednom se prilikom prisjetio da su filmaši dobivali predsjedničke apartmane, za njih je preuređivana i vila Rebar, a Jadran film je kupio svoju ergelu konja. Bili su svjesni obostrane koristi pa su jedni druge držali kao kap vode na dlanu.

Domovinski rat priveo je ovu priču svom kraju. Niknuli su filmski studiji u Slovačkoj, Češkoj, Mađarskoj, a Jadran film su dotukle i pretvorba i privatizacija. Jadran film i dalje radi, ali daleko je od svog zlatnog sjaja, ostala je sjena, sjećanja i nada.

I Keith Richards radio 's našima'

No dok je trajalo, bio je Jadran film **rasadište kvalitetnih kadrova.** Od talijanskih su produkcija imali priliku učiti kako filmove radi svijet, a zatim su svoja znanja i vještine preslikali na koprodukcije na kojima su radili. Imali su kaskadere, scenografe, statiste, imali su sposobnost napraviti kulisu za bilo koji grad i lokaciju: od Beča, preko Rima pa do Divljeg zapada. Sve to jer su imali ono najvažnije: kvalitetan kadar koji su prepoznali i slavni svjetski filmaši pa nije čudo da su mnogi od njih zahvaljujući upravo Jadran filmu izgradili kasnije svjetske karijere.

Jedan od njih je i Branko Lustig. Radeći na koprodukcijama naučio se svemu - radio je kao pomoćnik režisera, vođa snimanja, direktor ekipe i izvršni producent... Lustiga mnogi pamte kao producenta **Oscarom nagrađenih filmova** "Gladijator" i "Schindlerova lista", a svoju je karijeru počeo sredinom 50-ih u Jadran filmu u kojem se zadržao više od tri desetljeća.

Brojni su kaskaderi, snimatelji i šminkeri kasnije odlazili raditi u inozemstvo gdje su izgradili respektabilne karijere i dobili priliku surađivati s vrhunskim stručnjacima iz svijeta filma. Vida Jerman surađivala je, između ostalog, s **Pierceom Brosnanom**, ali i s **Meryl Streep**. Zanimljive uspomene ima i Relja Bašić kojeg je jedan od najboljih europskih redatelja Volker Schlöndorff, koji je za svoj film 'Limeni bubanj', na kojem je radio s Jadran filmom, dobio i Oscara, pozvao da glumi u njegovu filmu 'Michael

Kohlhaas' u Njemačkoj, Francuskoj, Češkoj i Italiji. Bašičevu ženu u tom filmu glumila je Anita Pallenberg, supruga **Keitha Richardsa** koji se tada taman vratio s turneje s Rolling Stonesima i svjeda mu se atmosfera na snimanju pa je tražio da i on bude dio filma. Kako su sve uloge već bile podijeljene osim uloge Bašičevog sluga, prva gitara Rolling Stonesa odigrao je slugu hrvatskom glumcu.

Dok Jadran Film možda više ne sja kao nekada, njegova ostavština i doprinos svjetskoj kinematografiji ostaju neizbrisivi. Sjećanja na to zlatno doba ostaju kao podsjetnik na vrijeme kada je filmska industrija u Hrvatskoj bila na svjetskoj pozornici.

Članak je dio projekta "Brendiranje Hrvatske kroz film – neostvoreni potencijali hrvatskog filmskog turizma", a objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti.

Najprepoznatljivije koprodukcije Jadran filma

- "Sofijin izbor" - glumica Meryl Streep dobila Oscara za najbolju žensku ulogu

- "Limeni bubanj" - osvojio Oscara za najbolji strani film.

- "Proces" Orson Welles ekranizirao Kafkino djelo

- serijal Winnetou - najpoznatija koprodukcijski serijal sniman u Hrvatskoj

- serija "Vjetrovi rata" - osvojila tri nagrade Emmy

OZNAKE FILM FILMSKI TURIZAM JADRAN FILM

VEZANI ČLANCI

DUBROVNIK NA VELIKOM PLATNU Je li filmski turizam blago ili breme Dubrovnika?

ZAVRŠIO JUBILARNI 10. STAR FILM FEST Nagrađeni najbolji kratki filmovi, održana i izložba o festivalu

